

Europos Sąjungoje auginamas maistas yra vienas saugiausių pasaulyje, patvirtino Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) metinė ataskaita. 2022 m. ištirus rekordinį maisto mėginių, nustatyta, kad didžioji dalis jų neviršijo nustatytų pesticidų likučių normų maiste. Visgi, EFSA išvadose nerimą kelia net kas penktame ekologiškų produktų mėginyje (21 proc.) atrasti pesticidų likučiai. Ekspertai teigia, kad tokių likučių šitoje produkcijoje būti neturėtų ir ragina valstybes nares plačiau aiškintis jų atsiradimo priežastis.

Daugiamečio ES kontrolės plano tyrimai

Iš 2022 m. Europos Sąjungoje surinktų 110 829 maisto mėginių, net 96,3 proc. jų neviršijo įstatymuose nustatytų normų, o 4148 mėginiuose (3,7 proc.) nustatytos ribos buvo viršytos. Lyginant su 2019 m. šis rezultatas yra 0,2 proc. mažesnis, nei ankstesniais metais, o EFSA ataskaitoje pateikiami duomenys leidžia daryti išvadą, kad ES valgome ištis saugų ir kokybišką maistą. Nors vis dar pasigirsta kritikos ūkininkams, neva jie piktnaudžiauja pesticidais, ne pirmus metus vykdomi tyrimai rodo, kad augintojai atsakingai laikosi nustatytų saugos reikalavimų ir moka išauginti sveiką maistą.

Be to, pagal ES koordinuojamą kontrolės programą (ES KKMP) ištirus 11 727 mėginius, 98,4 proc. mėginių, pesticidų likučių kiekis neviršijo teisės aktuose nustatytų ribų. Atliekamo tyrimo metu kasmet pasirenkama 12 skirtingų prekių kategorijų, o 2022 m. buvo analizuoti obuoliai, braškės, vynuogės, salotos, gūžiniai kopūstai, pomidorai, špinatai, persikai, avižos, miežių grūdai, karvių pienas ir kiaulių taukai. Lyginant su 2019 ir 2016 m., kuomet buvo tirtas analogiško maisto produktų dvyliktukas, mažiau teisės normas pažeidžiančių pesticidų likučių rasta obuoliuose, persikuose, braškėse, vyne, kiaulių taukuose ir špinatuose. Tuo tarpu gūžiniuose kopūstuose, pomidoruose, salotose, miežiuose ir avižose šiais metais fiksuota pažeidimų daugiau. Viso tyrimo metu karvės pieno mėginiuose likučių, viršijusių numatytas normas, nebuvo rasta.

Pesticidų likučių ekologiškoje produkcijoje aptikta daugiau

EFSA ataskaitoje tyrėjai taip pat atskirai nagrinėja ir ekologiškos produkcijos užterštumą. Skelbiama, kad 2022 m. kad maždaug kas penktame produkte, pažymėtame kaip ekologiškame, rasta pesticidų likučių, o net 2,4 proc. ėminių viršijo ES nustatytas augalų apsaugos produktų likučių maiste normas. Šis skaičius, lyginant su duomenimis pateiktais praėjusių metų ataskaitoje, išaugo 0,6 procentiniais punktais.

Atsižvelgiant į tai, kad ekologiškuose produktuose tam tikrų pesticidų likučių apskritai būti negali, EFSA rekomenduoja ataskaitas teikiančioms šalims išsiaiškinti galimas pesticidų pėdsakų atsiradimo priežastis bei išplėsti ekologiškų mėginių analizės sritį.

Siekama tvaraus ūkininkavimo

Pasak „CropLife Lietuva“ vadovės Zitos Varanavičienės, ūkininkai Europos Sąjungoje stengiasi laikytis tvaraus ūkininkavimo principo. „Augalų apsaugos produktai yra brangios priemonės, todėl ūkininkai jų stengiasi naudoti tiek, kiek reikia. Tvarus ūkininkavimas yra ne vien gamtosauginė sąvoka, bet apima ir pagarbą darbuotojui, socialinę atsakomybę, išteklių taupymą, įskaitant augalų apsaugą nuo juos puolančių ligų ir kenkėjų bei piktžolių. todėl svarbiausia nepamiršti esminės žemės ūkio misijos – auginti saugų ir sveiką maistą bei išmaitinti nuolat augančią populiaciją, nes nesusitvarkius su grybinėmis ligomis ir mikotoksinais užkrėstas maistas yra netinkamas valgyti“, – sako Z. Varanavičienė.

Kiekvieną pavasarį EFSA paskelbia apibendrintus ES valstybių narių, Norvegijos ir Islandijos institucijų atliktus pesticidų likučių tyrimus maisto produktuose, vykdant importo kontrolę ir atliekant nacionalinę priežiūrą. 2024 m. ataskaitoje pateikiama 2022 m. surinktų mėginių analizė, kadangi tiek užtrunka nacionalinių duomenų rinkimas ir apibendrinimas.

